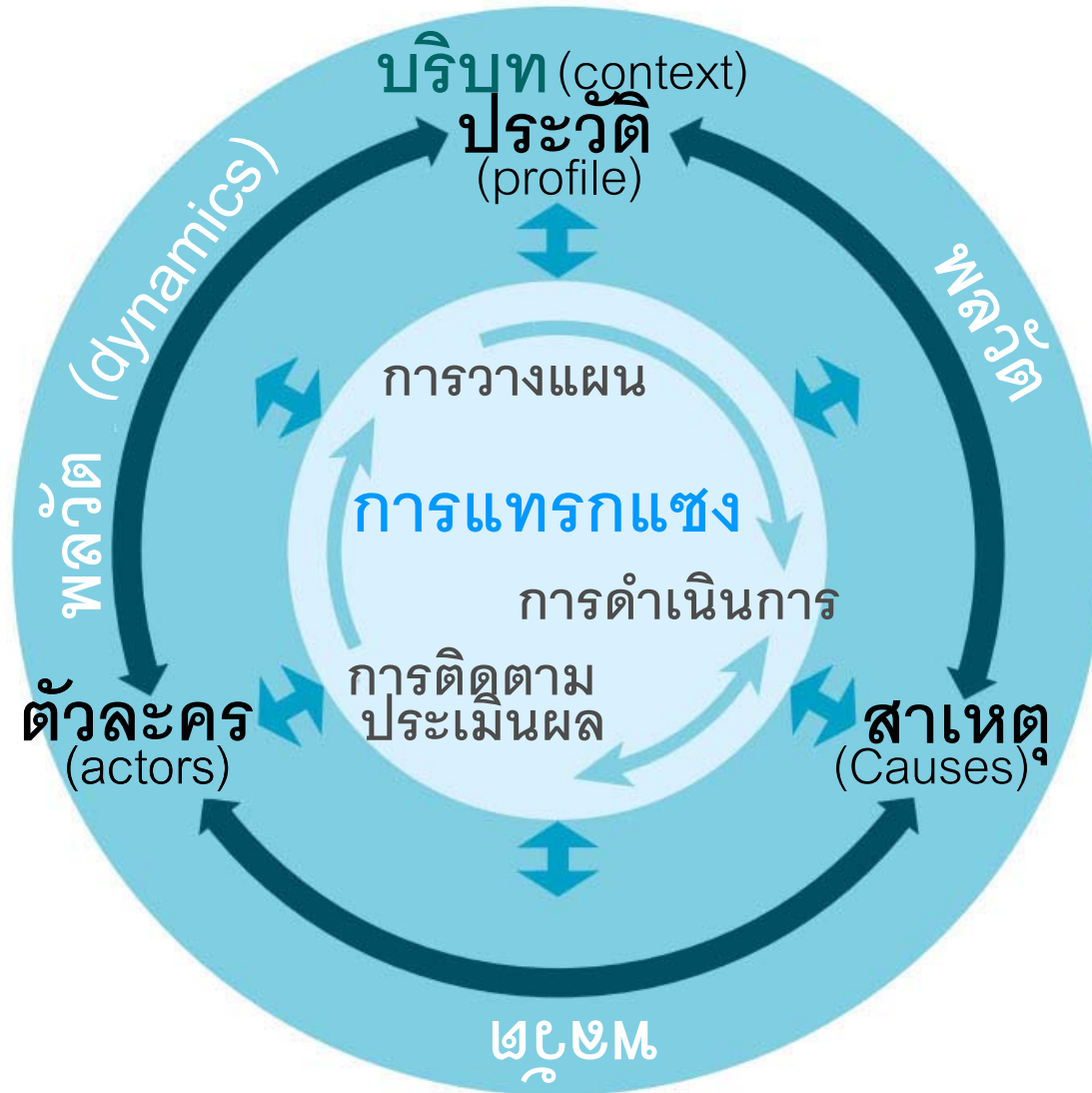

การวิเคราะห์ความขัดแย้ง

- เกริ่นนำ
- การวิเคราะห์ความขัดแย้งเบื้องต้น
- การบรรยายความและบริบทความขัดแย้ง
- การวิเคราะห์ตัวละคร
- การวินิจฉัยสาเหตุ
- พลวัตความขัดแย้ง

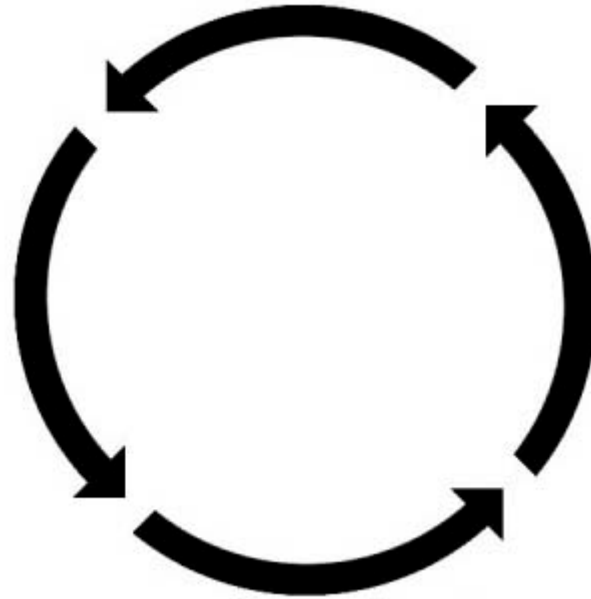
การวิเคราะห์ความขัดแย้ง

การเปลี่ยนแปลงเป็นวัฏจักร

3. สิ่งต่างๆ เคลื่อนไปข้างหลัง

4. สิ่งต่างๆ พังทลาย

2. วัฏชนกำแพง:
สิ่งต่างๆ หยุดการเคลื่อนไหว

1. สิ่งต่างๆ เคลื่อนไปข้างหน้า

อัตลักษณ์

การรู้คิด (cognition)
อารมณ์ (emotion)
การรับรู้ (Perception)

จิตวิทยา

วัฒนธรรม

ความเชื่อ (beliefs)
คุณค่า (values)

สัญลักษณ์ & บรรทัดฐาน (symbols & norms)

ประวัติศาสตร์ & ประสบการณ์ (history & experience)

มานุษยวิทยา

ปฏิสัมพันธ์

การรับรู้ (Perception)

การพยายามทำความเข้าใจ (sense making)

การเล่าเรื่อง (narrativity)

สังคมวิทยา

โครงสร้าง

สิ่งแวดล้อม (environment)

กฎ กติกา (rules & regulations)

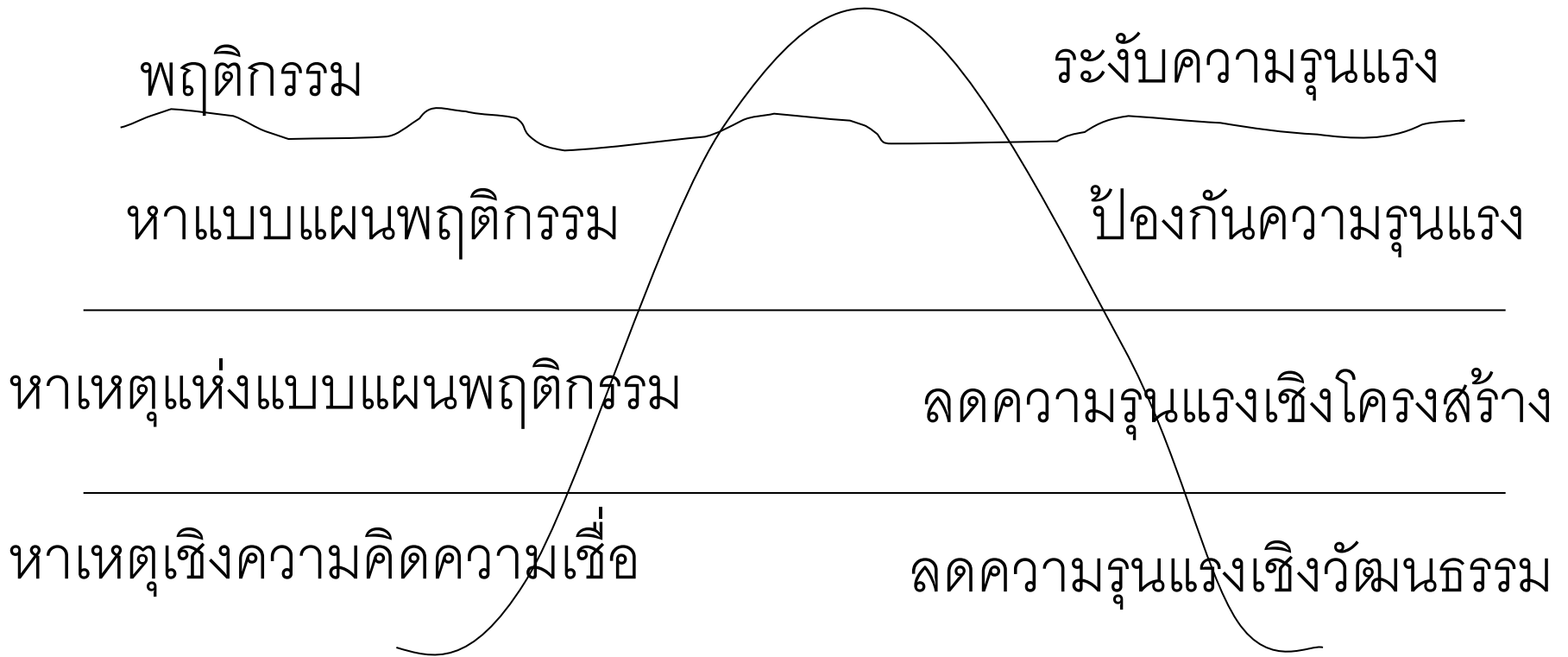
นโยบาย (Policies)

รัฐศาสตร์

การวิเคราะห์ความขัดแย้งเบื้องต้น

การคิดเชิงวิเคราะห์เบื้องต้น

วิเคราะห์ไฟไหม้

- เหตุการณ์ – เกิดเพลิงไหม้ทำความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน
– แก้ไขระดับเหตุการณ์โดยจัดให้มีระดับเพลิง ฯลฯ
- หาแบบแผนการเกิดไฟไหม้ – เกิดไฟไหม้บ่อยในช่วงใด – ช่วง
ตรุษจีน – สาเหตุน่าจะมาจากการจุดธูปเทียน ฯลฯ
- หาแบบแผนการเกิดไฟไหม้ – เกิดไฟไหม้บ่อยในที่ใด – ใน
ชุมชนแออัด – สาเหตุน่าจะมาจากสายไฟเก่า – สาเหตุน่าจะมา
จากการเผาไล่ที่ ฯลฯ

วิเคราะห์ไฟไหม้

- ตัวอย่างวิธีแก้ไขเมื่อได้วิเคราะห์แบบแผนพฤติกรรม
 - เตือนภัยในช่วงเวลาที่มีโอกาสเกิดไฟไหม้สูง
 - ตั้งสถานีดับเพลิงใกล้จุดเสี่ยง
 - จัดหารถดับเพลิงขนาดเล็กให้เข้าไปในชุมชนแออัดได้สะดวก
 - ติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงในจุดที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟไหม้
 - ชักซ้อมการป้องกันไฟไหม้ในช่วงเวลา หรือในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟไหม้

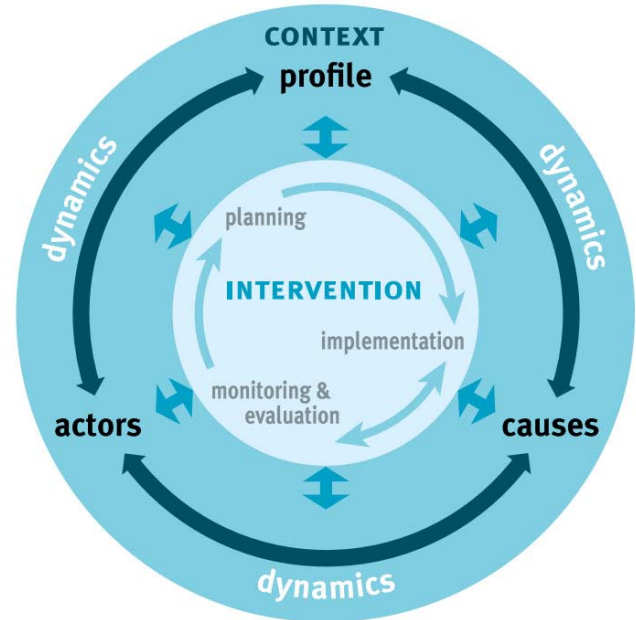
วิเคราะห์ไฟไหม้

- วิเคราะห์ระดับโครงสร้าง – ระบบก่อสร้างอาคาร ระบบการเดินสายไฟ ระบบดับไฟ ระบบหนีไฟ ฯลฯ
- วิเคราะห์ระดับโครงสร้าง - วางระเบียบผังเมือง วางระเบียบการก่อสร้างอาคาร วางระเบียบระบบป้องกันอัคคีภัยในอาคาร วางระบบหนีไฟ วางวิธีปฏิบัติในการฝึกซ้อมการหนีไฟ/การดับไฟ วางระบบการตรวจตราจุดเสี่ยงหรือช่วงเวลาเสี่ยง
- วิเคราะห์ความคิดความเชื่อ - ไม่ตระหนัก ความประมาท ฯลฯ
- ปรับระบบคิด – อาศัยการศึกษาและสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้เรื่องไฟไหม้ การอบรมและฝึกซ้อมเพื่อสร้างนิสัยในวัยเยาว์

การวิเคราะห์ความขัดแย้ง

- การวิเคราะห์ความขัดแย้ง คือ การบรรยายความเป็นมา (profile) การวิเคราะห์ตัวละคร (actors) การวินิจฉัยสาเหตุ (Causes) และพลวัต (dynamics) ของความขัดแย้ง

- ประโยชน์ของการวิเคราะห์คือการหาทางแปลงเปลี่ยนแปลงความขัดแย้ง

การบรรยายความและบริบทความขัดแย้ง

เริ่มดีเหมือนไปถึงครึ่งทาง

- บรรยายความคือการตอบคำถามที่สำคัญ เช่น
- ใครขัดแย้งกับใคร เรื่องอะไร มีความเป็นมาอย่างไร เป็นความขัดแย้งระดับไหน แต่ละฝ่ายมีใครช่วยบ้าง มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ความขัดแย้งเกิดขึ้นที่ไหน เกิดขึ้นอย่างไร เกิดขึ้นเมื่อไร บ่อยครั้งไหม แต่ละฝ่ายทำอะไร (พฤติกรรม) มีความพยายามคลี่คลายความขัดแย้งอย่างไร ใครหรืออะไรเป็นอุปสรรค (ตัวป่วน) ใครหรืออะไรเป็นตัวช่วย ฯลฯ

ตัวอย่างการบรรยายความ: เรื่องเล่าจาก เคนยา

- อ่าเมอวาจึรอยู่ติดกับเอริ โอเปียและโซมาเลีย เป็นแดน สนธยา ที่ซึ่งชนเผ่าต่าง ๆ ผ่านเข้าออกและสู้รบกัน
- คึนหนึ่งในปี ค.ศ. 1993 มีการยิงสู้รบกัน เดคาอุมลुकสาวที่เพิ่งคลอดไปชอนใต้เตียงในขณะที่มีลูกกระสุนยิงผ่านห้องนอนไปมา รุงเข้าแม่ของเธอเล่าว่าในปี ค.ศ. 1966 แม่ก็เคยพาเธอไปชอนใต้เตียงเช่นเดียวกัน
- เพื่อนหลายคนมีเรื่องเล่าทำนองนี้ และเริ่มร่วมกันตั้งคำถามว่า ทำอย่างไรวาจึรจะเป็นที่ซึ่งลูกสาวของเธอจะไม่ต้องเผชิญชะตากรรมเช่นนี้ซ้ำอีก

ตัวอย่างการบรรยายความ: เรื่องเล่าจาก เคนยา

- เริ่มต้นมีผู้หญิงไม่ถึง 12 คนมาคุยกันและตัดสินใจว่า “เราจะเริ่มที่ตลาด” ตลาดต้องเป็นที่ที่ผู้หญิงไม่ว่าจากเผ่าใดสามารถมาซื้อ มาขายได้อย่างปลอดภัย พวกเขาจัดกลุ่มเฝ้าระวัง พอเริ่มมีเหตุก็จะรีบเข้าไปแก้ปัญหา ไม่นานตลาดก็เป็นเขตสันติภาพ พวกเขาจึงตั้งสมาคมผู้หญิงวาจิรเพื่อสันติภาพ

เรื่องเล่าจาก เคนยา

- แม้อัตลาจะปลอดภัย แต่ความรุนแรงยังกระทบชีวิตของพวกเขา เธอจึงไปติดต่อกับผู้เฒ่าของชาวเผ่าต่าง ๆ และเชิญมาประชุมกัน โดยมีผู้เฒ่าเผ่าที่เล็กสุดดำเนินการประชุม เขาถามว่า “ในขณะที่ครอบครัวเราถูกทำลาย ใครเล่าได้ประโยชน์จากการสู้รบนี้” พวกเขาถกเถียงกันและเห็นว่าการสู้รบควรยุติลง จึงร่วมกันตั้งสภาผู้เฒ่าเพื่อสันติภาพขึ้น
- ผู้เฒ่าเริ่มคุยกับนักรบและจัดการกับการปะทะระหว่างเผ่า

เรื่องเล่าจาก เคนยา

- พวกผู้หญิงเริ่มติดต่อข้าราชการอำเภอ และ ส.ส. เชิญพวกเขา มาร่วมประชุม ในที่สุครัฐบาลก็ให้การยอมรับ
- เนื่องจากนักรบส่วนใหญ่คือเยาวชน ผู้หญิงและผู้เฒ่าไปพูดคุย กับผู้นำเยาวชนในอำเภอ ซึ่งรวมกลุ่มกันเป็น “เยาวชนเพื่อ สันติภาพ” เพื่อไปพูดคุยกับนักรบเผ่าต่าง ๆ ไม่นานพวกเขา พบว่า ปัญหาหลักอยู่ที่การไม่มีงานทำ

เรื่องเล่าจาก เคนยา

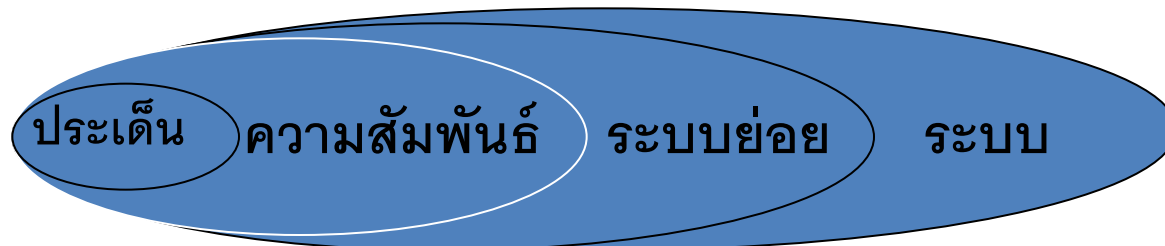
- พวกเขาจึงไปติดต่อนักธุรกิจ ซึ่งช่วยหางานให้นักรบที่หยุดรบทำ
- ผู้หญิง ผู้เฒ่า เยาวชน นักธุรกิจ และผู้นำศาสนาในท้องถิ่นรวมกันตั้ง คณะกรรมการสันติภาพและการพัฒนาแห่งวาจัวร์
- คณะกรรมการประชุมเป็นประจำ และร่วมกับข้าราชการและผู้นำระดับชาติ ซึ่งนำไปสู่การหยุดยิง การปลดอาวุธ
- 10 ปีให้หลัง คณะกรรมการยังทำงานอยู่ ปัญหาหลากหลายดำรงอยู่ และผู้หญิงก็ยังเฝ้าระวังให้ตลาดของเธอเป็นที่ปลอดภัย

บริบทความขัดแย้ง

- การพิจารณาบริบทหมายถึงการเชื่อมโยงเพื่อให้เห็นมุมมองที่กว้างขึ้น เช่น
 - เชื่อมโยงระดับบุคคล กับระดับสังคม
 - เชื่อมโยงระดับปรากฏการณ์ สู่ระดับแบบแผนพฤติกรรม ระดับโครงสร้าง/ระบบ และระดับวัฒนธรรม
(ดูการคิดเชิงวิเคราะห์เบื้องต้นที่ได้กล่าวมาแล้ว)

บริบทความขัดแย้ง

- หรือเชื่อมโยงประเด็นสู่ระบบ ตามแผนภาพข้างล่าง เช่น
ประเด็นคือนักศึกษาสองสถาบันทะเลาะกัน การทะเลาะวิวาท
กันบ่อยครั้งก่อให้เกิดบริบทความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาที่
ถ่ายทอดกันมาจากรุ่นก่อนๆ ระบบย่อยคือสถาบันทั้งสองที่อาจ
เป็นเงื่อนไขเสริมหรือจำกัดการทะเลาะวิวาท ส่วนระบบ
หมายถึงระบบอาชีวศึกษา/ระบบค่านิยมวัยรุ่น ฯลฯ

การวิเคราะห์ต้นทุน

วิเคราะห์ตัวละครความขัดแย้ง

- ตัวละครหมายถึงบุคคล หรือองค์กร (ซึ่งอาจมีบุคคลเป็นตัวแทน) ที่ดำเนินงานในนามของตนเอง ตลอดจนบุคคลหรือองค์กรที่ดำเนินงานในนามของฝ่ายอื่น เช่น สภาพภาพแรงงาน ดำเนินงานในนามของผู้ใช้แรงงาน เป็นต้น
- ตัวละครอาจแบ่งเป็น (1) ตัวละครหลัก ซึ่งปฏิสัมพันธ์กันโดยตรงและมีเป้าหมายขัดกัน (2) ตัวละครรอง ซึ่งเกี่ยวข้องโดยอ้อม แต่อาจกลายเป็นตัวละครหลักได้

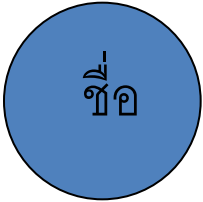

วิเคราะห์ตัวละครความขัดแย้ง

- ตัวละครอาจแบ่งเป็น (3) ฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งสนใจและมีข้อเสนอในการแก้ไขความขัดแย้ง (4) ฝ่ายที่ยังไม่เกี่ยวข้อง แต่ถ้ามาเกี่ยวข้องกับอาจมีผลกระทบสูงต่อความขัดแย้ง
- ตัวอย่างของตัวละครในความขัดแย้งระดับจุลภาค ได้แก่ (1) บริษัทที่ทำธุรกรรมระหว่างกัน สามีภรรยาที่จะหย่าร้าง (2) ที่ปรึกษาและกรรมการบอร์ดของบริษัท ลูกและญาติของผู้ที่จะหย่าร้าง (3) ลูกค้าผู้ถือหุ้นของบริษัท เพื่อนของผู้ที่จะหย่าร้าง (4) อนุญาโตตุลาการ นักจิตวิทยาที่อาจให้คำปรึกษา

ตัวป่วน-ตัวช่วย

- ตัวป่วน (spoilers) ได้แก่ตัวละครที่เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขความขัดแย้ง เพราะมีวาระหรือผลประโยชน์ซ่อนเร้น เช่น ผู้ปั่นราคาหุ้น ตัวอิจฉา ผู้ค้าอาวุธ/ยาเสพติด/ของเถื่อน ผู้ได้หัวใจ/สินบน ผู้ต้องการคงสถานภาพในช่วงเปลี่ยนผ่าน ผู้มีส่วนได้เสียที่ถูกกันออกไป ฯลฯ
- ตัวช่วย ได้แก่ตัวละครที่มีศักยภาพในการช่วยคลี่คลายความขัดแย้ง เช่น ผู้เชี่ยวชาญสันติวิธี ผู้ช่วยประสาน/ประนีประนอม นักจิตวิทยา ฯลฯ

การใช้แผนภาพวิเคราะห์ความสัมพันธ์

- แผนภาพจะช่วยให้มากในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์
- เราอาจใช้วงกลม แทนตัวละครในความขัดแย้ง
- ใช้เส้นเชื่อม เพื่อโยงหรือแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร
- ใช้เส้นลูกศรหนา แสดงความขัดแย้ง (หนา มากคือความขัดแย้งหลัก)
- ใช้ลูกศร แสดงเส้นทางการสื่อสาร เป็นต้น

การวินิจฉัยสาเหตุ

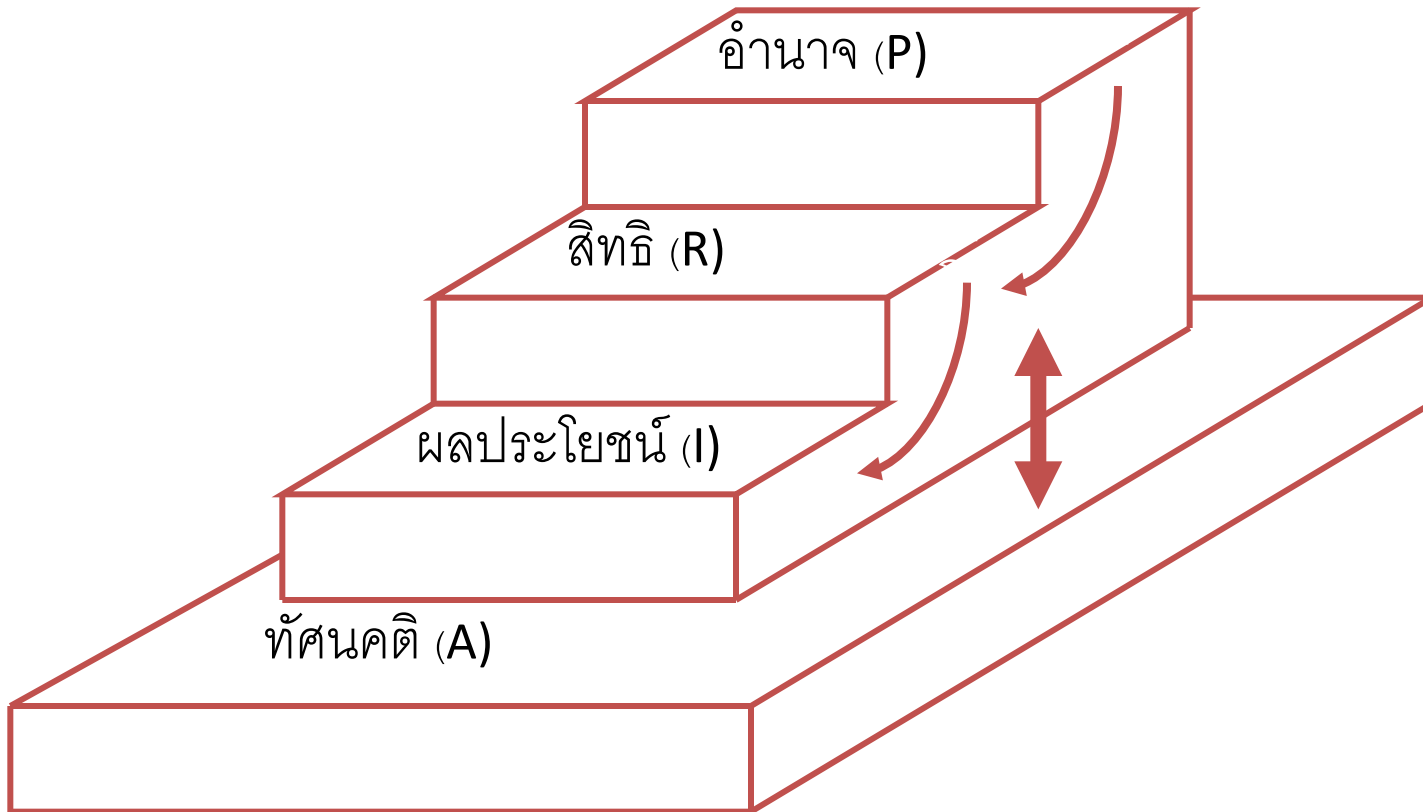
สาเหตุและตัวขับเคลื่อนหลัก

- จะขอย่นย่อสาเหตุ (causes) และตัวขับเคลื่อน (drivers) หลักให้เหลือเพียง 4 ประการดังนี้
- อำนาจ (power) และความสัมพันธ์
- สิทธิ (rights) และความยุติธรรม
- ผลประโยชน์ (interest)
- ทักษะ (attitude)

ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นแบบจำลอง **PRIA**

ทิศทางเชิงยุทธศาสตร์

ขอเสนอว่าทิศทางเชิงยุทธศาสตร์คือ ลดการใช้อำนาจ-เชื่อมความสัมพันธ์ จำกัดขอบเขตประเด็นสิทธิ-สร้างความเป็นธรรม ถ้าเป็นไปได้ก็แปลงเปลี่ยนประเด็นทั้งสองเป็นประเด็นผลประโยชน์ โดยชักตอให้เกิดผลประโยชน์ร่วมให้มากขึ้นทุกที ส่วนประเด็นทัศนคติ ให้พิจารณาถึงตลอดเวลาและยอมรับว่าแก้ไขได้บ้างแต่ส่วนใหญ่ต้องใช้เวลา ทิศทางเชิงยุทธศาสตร์แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ผลประโยชน์

- จุดยืน หมายถึงสิ่งที่คู่ขัดแย้งยืนหยัดหรือเรียกร้อง
- ผลประโยชน์ หมายถึงสิ่งที่เป็นแรงจูงใจคู่ขัดแย้ง หรือ เหตุผลเบื้องลึกที่รองรับจุดยืน
- การต่อรองบนพื้นฐานของจุดยืน (positional bargaining) มักไม่ไ้ผลเพราะต่างฝ่ายต่างมักยืนยันจุดยืนของตนจึงไม่ เกิดพื้นที่ต่อรอง

วิเคราะห์ผลประโยชน์

- การวิเคราะห์ผลประโยชน์ช่วยให้รู้เรา คือรู้เป้าหมายของเราชัดเจนขึ้น รู้ว่าผลประโยชน์ใดอาจได้รับจากการแก้ไขข้อขัดแย้งนี้ และผลประโยชน์ใดอาจอาจได้มาด้วยวิธีการอื่น ทำให้การต่อรองอ่อนตัวและมีโอกาสสำเร็จมากขึ้น
- การวิเคราะห์ผลประโยชน์ช่วยให้รู้เขา คือรู้ว่าข้อเสนอใดอาจเป็นที่ยอมรับของอีกฝ่าย สร้างโอกาสที่ผลประโยชน์จะตรงกัน หลีกเลี่ยงการล้มเลิกข้อตกลงภายหลังเพราะอีกฝ่ายรู้สึกว่ายอมไปก่อน ถ้าจะใช้การบีบบังคับก็ทำได้ตรงจุดยิ่งขึ้น

นิยาม

จุดยืน หมายถึงข้อเรียกร้องที่ฝ่าย
หนึ่งมีต่ออีกฝ่าย

ความปรารถนา (aspiration)

หมายถึงข้อต่อรองสุดท้ายที่แสวงหา

ผลประโยชน์ที่รองรับ (underlying
interests) หมายถึงเหตุผลแห่งความ
ปรารถนานั้น ๆ

จุดยืน
ความ ปรารถนา
ผลประโยชน์ ที่รองรับ

กรณีตัวอย่าง

- นาย ส. อายุ 62 ปี เป็นเจ้าของร้านอาหารที่ประสบความสำเร็จ เขาต้องการขายร้านอาหาร จุดยืนของเขาคือ ราคา 15 ล้านบาท จ่ายเงินสด จ่ายทันที
- ความปรารถนา คือต้องการเงิน 10 ล้านบาท ทันที
- ผลประโยชน์ที่รองรับ เงินจำนวนนี้สมมูลค่า แสดงถึงการยอมรับผลสำเร็จในการทำร้านอาหารของเขา และจะเป็นบำเหน็จการเกษียณของเขาด้วย ส่วนที่ต้องการให้จ่ายทันที เพราะเขาเริ่มป่วยเป็นโรคพาร์คินสันจึงต้องการคนมารับช่วงทันที อีกทั้งมีโอกาสสั้นๆ ที่จะเอาเงินนี้ไปลงทุน รอช้าจะหมดโอกาส

ทัศนคติ

- ทัศนคติในที่นี้ หมายถึงเรื่องทางความคิดและจิตใจ เช่น หลักการ ความเชื่อ โลกทัศน์ จิวทัศน์ อัตลักษณ์ ค่านิยม
- ผลประโยชน์อยู่ลึกกว่าจุดยืน แต่สิ่งที่อยู่ลึกลงไปอีกได้แก่ ทัศนคติในความหมายกว้างข้างต้น (หลักการ ค่านิยม ฯลฯ)
- ส่วนที่อยู่ลึกที่สุด อาจได้แก่ความจำเป็นพื้นฐาน (basic needs) ซึ่งมีสมมุติฐานว่าเป็นเรื่องสากล คือมนุษย์ทุกคนมีความจำเป็นพื้นฐานเหมือนกันหมด

ทัศนคติ

- ทัศนคติเป็นเรื่องที่ปรับแก้ยาก หรือกว่าจะแก้ได้ก็ต้องใช้เวลานาน อย่างไรก็ตาม ทัศนคติอาจเป็นตัวปิดกั้นการหาหนทางแก้ไขความขัดแย้ง เหมือนเป็นตัวบล็อกอารมณ์ จึงควรมาสำรวจความขัดแย้งในเรื่องทัศนคติเป็นระยะๆ ซึ่งจะช่วยให้ใจปลอดโปร่งขึ้นบ้าง และเปิดทางให้กลับไปพิจารณาสาเหตุอื่น เช่น ผลประโยชน์ได้ต่อไป

ค่านิยมความรุนแรง

- เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2538 เณรแอ รักษาจิตร จังหวัดสระบุรี ประกอบพิธีไสยศาสตร์อย่างศพทากรเพื่อทำน้ำมันพราย โดยใช้ “คาบฟ้าฟัน” แทนศพขณะอย่าง
- เณรแอยืนยันประโยชน์ของน้ำมันพรายในการทำเสน่ห์
- เณรแอยืนยันว่า “ทำอย่างนี้ไม่ผิด จะเอาผิดตรงไหน การทำกุมารทองอาตมาก็ทำตามขั้นตอนตามตำราขุนแผน”

วรรณคดี

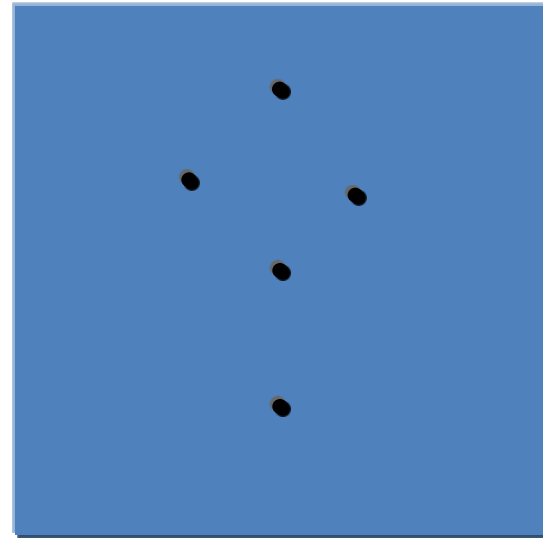
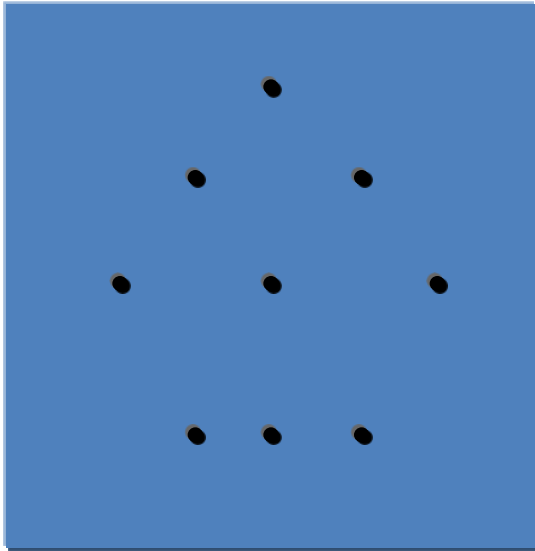
เอามีดคร่ำตำอกเข้าตำอัก เลือดทะลักหลวมทะเลุตลอดสัน
นางกระเดือกเสือกคืบสั้นชีวัน เลือดก็คืบคาคแดงดั่งแทงควาย
แล้วผ่าแผ่ແ່ແล่งตลอดดอก แหวกหวะชะรกให้ขาดสาย
พินิจแน่แลเห็นว่าป็นชาย ก็สมหมายดีใจไม่รุ่งรอ ...
เอาไม้มะริดกันเกราเถากันภัย ก่อชุกจุดไฟใส่พื้นล่าง
ตั้งจิตสนิทไว้ที่ทาง ภาวนานั่งอย่างกุมารทอง
ร้อนทั้งตัวทั่วกันน้ำมันฉ่า กลับหน้ากลับหลังไปทั้งสอง
เกรอะแกร่งแห่งใดตั้งใจปอง พอรุ่งแจ้งแสงทองขึ้นทันใด

สาเหตุอื่นของความขัดแย้ง

- สาเหตุอื่นของความขัดแย้งอาจจะไม่ใช่สาเหตุหลัก แต่มีส่วนสำคัญที่ทำให้ความขัดแย้งดำรงอยู่ ขยายตัว หรือลดน้อยไป
- สาเหตุอื่น มี อาทิ
 - ความสัมพันธ์
 - อารมณ์
 - ข้อมูล

ความขัดแย้งด้านข้อมูล

- ความขัดแย้งอาจเลวร้ายลงถ้าคู่ขัดแย้งมีข้อมูลที่ไม่ครบคลาดเคลื่อน หรือแตกต่างกัน

ลองขีดเส้นเชื่อม โยงจุด จุดครบอาจได้รูปต่างกัน จุดไม่ครบรูปต่างกันแน่

ความขัดแย้งด้านข้อมูล

- ข้อมูลจะถูกนำไปตีความ ข้อมูลชุดเดียวกัน นำไปตีความต่างกันได้
- ในการพิจารณาคดี ศาลจะใช้ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย
- เหตุการณ์เดียวกัน พยานอาจให้ข้อเท็จจริงที่ต่างกัน
- กฎหมายฉบับเดียวกัน นำมาตีความเข้ากับข้อเท็จจริงโดยแตกต่างกันได้ ซึ่งนำไปสู่คำพิพากษาที่แตกต่างกัน
- อีกทั้งการใช้กฎหมาย อาจนำไปสู่ความรู้สึกว่าเป็นธรรมหรือไม่ที่แตกต่างกันได้

อารมณ์

- ความขัดแย้งบางเวลาเป็นเรื่องของอารมณ์ ไม่ใช่เรื่องของเนื้อหา
- ความขัดแย้งจะแก้ไขได้ยาก เมื่อเกิดอารมณ์ โกรธ เกลียด ฯลฯ
- อย่าพยายามแก้ไขหรือต่อรองกับอารมณ์หรือความรู้สึก และไม่มีประโยชน์หากคิดว่าการยกเหตุผลหรือข้อเท็จจริงมาอ้างจะทำให้ควบคุมอารมณ์ได้

อารมณ์

- ควรฟัง ยอมรับ และเห็นความสำคัญของอารมณ์
- อย่าด่วนตัดสิน หากต้องใช้ความทนกันได้ และดำเนินงาน โดยรับรู้ถึงการมีอารมณ์
- ในสถานการณ์ที่มีความกลัว ความหวาดระแวง จะต้องใช้เวลา เอาใจใส่กับความรู้สึกเหล่านี้ และพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ให้เกิดขึ้นใหม่

พลวัตความขัดแย้ง

แผนภาพการขยายตัวของความขัดแย้ง

เยลลี่

เรด

เปิดประตูรถ ไปกระแทกรถของเรด

เฉยๆ ไม่สนใจ “ทำไมต้องขอโทษ”

ไม่พอใจ เปิดประตูกระแทกกลับ 1 ครั้ง

ออกรถ ขับรถครูดรถของเรด

ขับชนด้านข้างรถของเรด

พุ่งชนท้ายจนวนรถหมุนทั้ง 2 คัน

เตรียมจะพุ่งเข้าชน

อยากให้ออโทษ

ไม่พอใจเปิดประตูกระแทกกลับไปข้าง
แล้วพูดว่า “ขอโทษ หายกัน”

เปิดประตูกระแทกกลับ 7 ครั้ง

โกรธมากขึ้น ขับชนท้ายรถของเยลลี่แล้ว
อ้อมมาชนด้านหน้า

ถอยกลับมาชนรถของเยลลี่

เตรียมจะพุ่งเข้าชน

ผลวัดหรือการขยายตัวของความขัดแย้ง

นักศึกษาเข้าไปประชิดตัวทำท่าจะตบอาจารย์

อาจารย์ไล่นักศึกษาออกจากห้อง

นักศึกษาเข้าไปในห้องเพื่อฟังกับหู

อาจารย์พูดว่าตามห้อง

นักศึกษาเขียนจดหมายต่อว่าอาจารย์

อาจารย์ให้เกรด D

อาจารย์ไม่พอใจ
ต่อว่านักศึกษา

นักศึกษาเดินออกจากห้อง

อาจารย์ไม่ตั้งใจสอน

นักศึกษาหงุดหงิด

อาจารย์

นักศึกษา

การขยายตัวความขัดแย้ง

การขยายตัวของความขัดแย้ง

- คู่กรณีเกิดความไม่ลงรอยกันในการแก้ปัญหา
- มีพฤติกรรมที่ปกป้องตัวเองจากอีกฝ่ายหนึ่ง เลือกใช้วิธีการกดดัน ใช้ความรุนแรง หรือเพิ่มจำนวนผู้เกี่ยวข้อง
- องค์ประกอบด้านอัตวิสัย เช่น ทักษะคติเชิงลบ อคติต่าง ๆ จะมีบทบาทมากขึ้นตามลำดับ
- คู่ขัดแย้งแข่งขันกัน เอาชนะ มีจุดยืนที่แข็งตัว แบ่งขั้ว
- ความสัมพันธ์เสื่อมถอยลง พัฒนาภาพศัตรูของอีกฝ่ายขึ้นบนทัศนคติที่ตายตัว มองว่าตัวเองเป็นฝ่ายถูก และอาจพัฒนาไปสู่การปฏิเสธความเป็นมนุษย์ของอีกฝ่าย

การขยายตัวความขัดแย้ง

การเกิดขึ้นของสนามเพลาะ

The emergence of strong attractors

เมื่อความขัดแย้งมาถึงจุดแตกหัก/จุดเปลี่ยน เกิดการป้อนกลับที่เสริมแรง (positive feedback) จะเกิด “สนามเพลาะ” ที่มีพลังและมีเสถียรภาพขึ้น (ได้แก่ชุด แบบแผนความคิด ความรู้สึกและการกระทำ) ทำให้ความขัดแย้งดำเนินไปได้ด้วยตัวมันเอง ไม่ต้องอาศัยสถานการณ์หรือสิ่งเร้าใหม่ ๆ เข้ามากระตุ้น ส่งผลให้คู่กรณีเห็นว่าความสัมพันธ์ไม่อาจฟื้นคืน และติดกับอยู่กับความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตน

การขยายตัวของความขัดแย้ง

- ความขัดแย้งขยายตัวเพราะ
 - การเป็นปฏิปักษ์อย่างปิดหูปิดตา
 - การทำนายที่ตนเองทำให้เป็นจริง
 - การยึดมั่นในเชิงลบ

การเป็นปฏิปักษ์อย่างปิดหูปิดตา

- หมายถึงการตัดสายสัมพันธ์และการสื่อสารทุกอย่างกับคู่ขัดแย้ง
- การเป็นปฏิปักษ์จะดำรงต่อเนื่องไป เพราะฝ่ายหนึ่งไม่มีโอกาสเรียนรู้ว่า การกระทำของตนเป็นผลจากความเข้าใจผิดหรือการตัดสินใจแบบผิด ๆ อีกทั้งไม่ได้เรียนรู้ว่าอีกฝ่ายได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแล้ว

การทำนายที่ตนเองทำให้เป็นจริง

- หมายถึงพฤติกรรมที่เป็นปฏิปักษ์ เนื่องจากเข้าใจผิดว่า อีกฝ่ายได้กระทำ หรือเตรียมกระทำการที่จะมาทำร้ายตน แต่สมมุติฐานที่ผิดเช่นนี้ กลายมาเป็นถูก เพราะหลังจากพฤติกรรมที่เป็นปฏิปักษ์ดังกล่าว อีกฝ่ายก็ตอบโต้อย่างรุนแรงและเข้าทางตามที่ทำนาย พลวัตของการขยายตัวของความขัดแย้งเช่นนี้ คล้ายกับการเป็นบ้าทั้งคู่ เพราะ “การทำนายที่ตนเองทำให้เป็นจริง” ของแต่ละฝ่าย ก็มาตอกย้ำว่าที่เชื่อเช่นนั้นถูกต้องแล้ว โดยไม่มีใครเห็นว่าทั้งตนและอีกฝ่ายต่างช่วยกันกระพือความขัดแย้งนั่นเอง

การยึดมั่นในเชิงลบ

- ในขณะที่ความขัดแย้งขยายตัว คู่กรณีนอกจากจะยึดมั่นในจุดยืนที่แข็งตัวแล้ว ยังยึดมั่นในทัศนคติและความเชื่อที่เป็นลบ ยึดมั่นในการเตรียมป้องกันตนจากการถูกโจมตี พร้อมทั้งลงทุนลงแรงไปกับกิจกรรมเกี่ยวกับความขัดแย้งนั้น ต่างฝ่ายเชื่อว่าอีกฝ่ายเป็นผู้ชั่วร้ายที่มุ่งมั่นจะเอาเปรียบหรือเป็นภัยต่อตน
- แม้ความขัดแย้งจะผ่านพ้นไป ก็ยังยากที่จะถอนตัวจากการยึดมั่นดังกล่าว (ติดอยู่ในสนามเพลาะ)